

Vörös Zoltán – Eszterhai Viktor: A visszavonulás ára – az amerikai–kínai kereskedelmi megállapodás tanulsága¹

Vezetői összefoglaló

- Az Egyesült Államok és Kína között eszkalálódott ugyan a vámverseny, de a két fél mindvégig nyitva hagyta a megegyezés lehetőségét.
- A felek 2025. május 12-én Genfben tartották meg első hivatalos tárgyalásukat, a találkozáson rögtön egy 90 napos vámcsökkentési megállapodás született.
- A megállapodás értelmében látszólag mindkét fél egyaránt visszalépett. Ennek ellenére a megegyezés amerikai kapitulációt jelent.
- Washington minden bizonnyal számított Peking ellenállására, Kína azonban – felkészültségének, stratégiai válaszainak és világgazdasági súlyának köszönhetően – ellenállóbbnak bizonyult a veszteségekkel szemben, mint azt Washington feltételezte.
- A rövid vámháború rávilágított arra, hogy az Egyesült Államok többé nem képes korábbi hegemón szerepében formálni a globális szabályokat.
- Fontos ugyanakkor hangsúlyozni, hogy Kína nem nyerte meg a nagyhatalmi versenyt az Egyesült Államokkal szemben, csupán egy taktikai részsikert ért el.

A 2025 májusában megkötött amerikai–kínai vámcsökkentési megállapodás nem kompromisszum, hanem a kínai stratégia győzelmét tükrözi. Az Egyesült Államok által kezdeményezett kereskedelmi háború az áprilisi drasztikus vám-emeléseket követően gyors politikai és gazdasági visszavonulásra kényszerült. A tanulmány mellett érvel, hogy Kína tudatosan készült a konfliktusra, és stratégiaileg megalapozott, hatékony válaszlépései fenntarthatatlanná tették a konfrontáció folytatását amerikai részről. Bár Washington elkerülte gazdasági vezető szerepének látványos megkérdő-jeleződését, a vámháború kirobbantása stratégiai hibának bizonyult, amely jelentős nemzetközi következményekkel jár.

1. Bevezetés

Donald Trump második elnöki ciklusában sem a vámok fokozott alkalmazása, sem a Kínával szembeni erőteljesebb kereskedelmi fellépés nem érte váratlanul a nemzetközi közösséget. A bizonytalanság sokáig inkább abban rejlett, hogy „mikor” és „milyen mértékben” valósulnak meg ezek az intézkedések. 2025 februárjában és március elején már sor került újabb vámok kivetésére a kínai termékekre, ám az események áprilisban drámai fordulatot vettek. Április 2-án az Egyesült Államok – az amerikai politikai kommunikációban „Felszabadulás Napjaként” aposztrofált esemény keretében – új vámpolitikai csomagot jelentett be, amely egyoldalú lépéseivel alapvetően átrendezte a kétoldalú gazdasági kapcsolatok szerkezetét. A felek gyors válaszreakciói nyomán egyre emelkedő mértékű vámokat vetettek ki egymás termékeire, így a gazdasági konfrontáció gyorsan spirálissá vált.

Mivel a világ két legnagyobb gazdasága egymás kiemelkedően fontos kereskedelmi partnerei, sőt a globális értékláncokban gyakran komplementer szerepet töltenek be, a vámháború szinte azonnal az egész

¹ Vörös Zoltán (Voros.Zoltan@uni-nke.hu) az NKE JLI Kína és Indopacifikus Régió Kutatási Programjának tudományos főmunkatársa, a PTE BTK egyetemi docense; Eszterhai Viktor (Eszterhai.Viktor@uni-nke.hu) az NKE JLI Kína és Indopacifikus Régió Kutatási Programjának vezetője.

világgazdaságra hatást gyakorolt. Bár május 12-én, alig öt héttel később, Genfben ideiglenes megállapodás született a vámintézkedések 90 napos felfüggesztéséről, a konfliktus első szakaszának tanulságai messze túlmutatnak e rövid távú kompromisszumon.

Jelen tanulmány célja, hogy bemutassa a kereskedelmi háború eszkalálódásának főbb okait és dinamikáját az Egyesült Államok és Kína között; feltárja azokat a gazdasági és diplomáciai eszközöket, amelyek révén Kína képes volt viszonylag hatékonyan reagálni az amerikai lépésekre; valamint értelmezze a genfi megállapodás globális gazdasági erőviszonyokra gyakorolt hosszú távú következményeit.

2. A vámháború kibontakozása – és csúcsa

A két szereplő – az Egyesült Államok és Kína – közötti kereskedelmi háború előzményei 2018-ra nyúlnak vissza, amikor Donald Trump első elnöki ciklusa alatt megjelentek az első célzott vámintézkedések. Ezek kezdetben olyan specifikus termékeket érintettek, mint a napelemek és mosógépek, majd fokozatosan kiterjedtek az acél- és alumíniumtermékekre is. Noha a kínai gazdaság jelentős mértékben függött az amerikai piactól, Peking határozott és arányos válaszlépésekkel reagált. Vámintézkedései különösen azokat az amerikai térségeket sújtották, amelyek a Republikánus Párt szavazóbázisának gerincét képezik, elsősorban agrár- és ipari államokat célozva meg. A vámháború gyors ütemben eszkalálódott, és rövid időn belül gyakorlatilag a bilaterális kereskedelem teljes termékskáláját érintette.² Bár a két fél 2020 januárjában egy korlátozott hatályú „első fázisú” kereskedelmi megállapodást írt alá a kereskedelmi deficit csökkentése és strukturális reformok ösztönzése érdekében, a vámpolitika nem szűnt meg.³ Kisebbségi módosításokkal és végrehajtási változtatásokkal ugyan, de Joe Biden elnöksége alatt is fennmaradt, és a vámtarifák lényegi része érvényben maradt.⁴

Donald Trump 2025. januári újabb beiktatásakor így az Egyesült Államok még mindig átlagosan 20,8 százalékos vámot alkalmazott a kínai termékekkel szemben, míg Kína válaszul 21,1 százalékos átlagos vámtarifát vetett ki az amerikai árukra. Ebben az időpontban, tehát 2025 elején, a vámintézkedések a kínai export 66,6–66,7 százalékát, illetve az amerikai export 58,3 százalékát érintették – vagyis bár nem minden termékre terjedtek ki, a kereskedelmi forgalom jelentős részét már sújtották.⁵

A két fél közötti vám-játszmák legutóbbi fordulójában aztán 2025 elején három lépésben eszkalálódott a verseny, és február, március, majd április elején drasztikus mértékben nőtt meg a vámok mértéke és szélesedett a maximális szintig az érintett termékek köre: a Kínából származó import 100 százalékára kiterjesztették a vámokat: „április 5-én (10 százalékponttal), április 9-én (74 százalékponttal) és április 10-én (41 százalékponttal) az Egyesült Államok újabb 125 százalékponttal emelte meg a Kínából származó importokra kivetett vámokat, bár néhány ágazati kivételt is bevezettek.”⁶ Jelenleg, a különböző elnöki rendeletekből kiolvasható kivételek miatt a sajtóban elterjedt százalékok és számok (például 145 százalék) ellenére a kínai exportra 124,1 százalékos vám⁷ rakódott – melyet Kína 147,6 százalékos vámmal „torolt”

² FAJGELBAUM, Pablo D. – KHANDELWAL, Amit K.: The economic impacts of the US–China trade war. *Annual Review of Economics*, Vol. 14, No. 1, 2022, pp. 205–228.

³ USTR: [Economic and Trade Agreement Between the United States of America and the People's Republic of China \(Phase One\)](https://ustr.gov/phase-one). ustr.gov, [online, 2025.05.15.] (<https://ustr.gov/phase-one>)

⁴ BOWN, Chad P. – IRWIN, Douglas A.: [Biden and Trade: No Trade Policy, No Trade Policy, or Both?](#) *Intereconomics*, Vol. 57, No. 6, 2022. [online, 2025.05.15.]

⁵ BOWN, Chad P.: [US-China Trade War Tariffs: An Up-to-Date Chart](#), *Peterson Institute for International Economics*, 2025.04.12. [online, 2025.04.29.]

⁶ BOWN, Chad P.: [US-China Trade War Tariffs: An Up-to-Date Chart](#), *Peterson Institute for International Economics*, 2025.04.12. [online, 2025.04.29.]

⁷ BOWN, Chad P.: [US-China Trade War Tariffs: An Up-to-Date Chart](#), *Peterson Institute for International Economics*, 2025.04.12. [online, 2025.04.29.]

meg. Az amerikai kivételek között megtalálhatóak voltak az okostelefonok, a számítógépek és egyéb elektronikai eszközök,⁸ de ezek csak a plusz, többnyire áprilisban bemutatott vámok alól mentesültek, a korábbiak alól nem, így vámmentességről nem beszélhettünk ezen termékkategóriák esetében sem.

A vám- és kereskedelmi háború tehát elérte csúcspontját – noha elméletileg továbbra is lett volna lehetőség a vámok növelésére (amit a Fehér Ház egyes nyilatkozatai már egy 200 százalékot is meghaladó szinttel vetítettek előre), ezek az intézkedések már érdemben aligha befolyásolták volna a kétoldalú kereskedelmet. A vámterhek ilyen szintű emelése ugyanis gyakorlatilag a bilaterális áruforgalom megszűnésével volt egyenértékű.

3. A megegyezés és értékelése

A folyamatos eszkaláció ellenére a két fél mindvégig nyitva hagyta a megegyezés lehetőségét. Kína már a 2025 februárjában kezdődő vámemelési hullám idején világossá tette, hogy bár nem riad vissza a válaszlépésektől, továbbra is érdekelt a stabil és kiszámítható nemzetközi kereskedelmi rend fenntartásában.⁹ He Yongqian, a Kínai Kereskedelmi Minisztérium szóvivője hangsúlyozta: „Ha az Egyesült Államok tárgyalni akar, ajtónk nyitva áll, de a párbeszédnek a kölcsönös tisztelet és egyenlőség alapján kell történnie.”¹⁰

Az amerikai oldalon a gazdasági kapcsolatok leállása gyorsan komoly belpolitikai és piaci nyomást eredményezett. A komoly tőzsdei turbulenciák után, április 21-én a Walmart, a Target és a Home Depot vezérigazgatói zárt ajtók mögött tárgyaltak Donald Trump elnökkel, és figyelmeztették: a túlzó vámterhek veszélyeztetik az ellátási láncokat, inflációt gerjesztenek, és akár üres polcokhoz is vezethetnek az amerikai áruházakban.¹¹ A fogyasztói zavarok pedig nem pusztán gazdasági következményekkel járnak, hanem közvetlenül veszélyeztetik az elnök politikai legitimitásának társadalmi alapját. A növekvő gazdasági nyomás hatására Trump május elején már nyilvánosan is jelezte, hogy nyitott egy átmeneti megállapodásra, amely vámcsökkenést eredményezhet.¹² Amerikai elemzések is azt emelték ki, hogy az amerikai vállalkozások, a túlságosan Kínára támaszkodó ellátási láncok miatt a gazdaság Achilles-sarkát jelentik és a Trump-adminisztráció úgy tűnik, nem hagyja figyelmen kívül érdekeiket.¹³ Scott Bessent pénzügyminiszter ezzel párhuzamosan aláhúzta, az Egyesült Államok hosszútávú gazdasági stabilitása érdekében létfontosságú a dollárba vetett globális bizalom megőrzése – ehhez pedig elengedhetetlen a kereskedelmi feszültségek enyhítése.¹⁴ E reakciók összessége világosan jelezte, hogy a kereskedelmi háború elhúzódása az amerikai gazdaság strukturális alapjait is veszélyezteti – olyan kockázatot jelentve, amelyet a kormányzati szereplők is egyre nyilvánvalóbban felismertek.

Végül a felek 2025. május 12-én Genfben tartották meg első hivatalos tárgyalásukat, amelyen az Egyesült Államokat Scott Bessent pénzügyminiszter és Jamieson Greer, a Kereskedelmi Képviselő főtanács-

⁸ HALPERT, Madeline: [Trump exempts smartphones and computers from new tariffs](#). *BBC.com*, 2025.04.13. [online, 2025.05.04.]

⁹ WANG, Keju: [Beijing vows resolute steps against tariffs](#). *chinadaily.com.cn*, 2025.04.08. [online, 2025.05.15.]

¹⁰ GLOBAL TIMES: [China is open to talks, but response will continue to the end if needed: MOFCOM on whether China engages in tariff talks with US](#). *globaltimes.cn*, 2025.04.10. [online, 2025.05.15.]

¹¹ LIPTAK, Kevin – ZELENY, Jeff – GOLDMAN, David: [Stock market whipsawed as Powell, Trump and tariffs rattle investors](#). *cnn.com*, 2025.04.24. [online, 2025.05.15.]

¹² SEVASTOPULO, Demetri – WILLIAMS, Aime – WHEATLEY, Jonathan: [Donald Trump says 80% tariff on China 'seems right' ahead of trade talks](#). *ft.com*, 2025.05.09. [online, 2025.05.15.]

¹³ LIU, Zonggyuan Zoe: [Trump's China Truce on Tariffs Comes at Cost to U.S. Credibility](#). *cfr.org*, 2025.04.12. [online, 2025.05.15.]

¹⁴ FLATLEY, Daniel: [Speaking to investors, Treasury Secretary touts US strength in push to calm markets](#). *spokesman.com*, 2025.05.05. [online, 2025.05.15.]

adója képviselte, míg Kínát He Lifeng, a miniszterelnök-helyettes és az Államtanács gazdasági főtárgyalója. A találkozón rögtön egy vámcsökkentési megállapodás született: az USA és Kína is, egyelőre egy 90 napos időszakra, 10 százalékra csökkentette az áprilistól bemutatott válasz-, és viszontválasz-vámokat, de megtartva az április előtt meghozott vámrendelkezéseket.¹⁵ Noha a megállapodás csak átmeneti jellegű, mindkét fél jelezte, hogy nyitottak egy hosszú távú, strukturális megoldás kidolgozására. A következő tárgyalási fordulót júniusra ütemezték, ahol a fennmaradó vámtételek és egyéb kereskedelmi vitapontok kerülnek napirendre.

A megállapodás értelmében látszólag mindkét fél egyaránt visszalépett. Ennek ellenére a megegyezés amerikai kapitulációt jelent, ugyanis az amerikai vezetésnek be kellett látnia, hogy a kínai gazdaság kapacitásai, felkészültsége és hatékony stratégiai válaszai miatt, ha nem fúj visszavonulót, sokkal megalázóbb kimenetelbe is belefuthat, amely mindenki számára nyilvánvalóvá tenné, hogy az USA elvesztette a világ gazdaságán belül a vezető szerepét.

4. Kína készültsége

Kína az Obama-kormányzat idején kezdődő, majd a Trump-adminisztráció alatt élesedő amerikai Kínápolitikai ártértékelésre válaszul többirányú alkalmazkodási stratégiát dolgozott ki. Ennek célja a Kína felemelkedését fékezni kívánó amerikai kezdeményezések ellensúlyozása, valamint az ország globális pozíciójának megerősítése volt. A kínai kormányzat felismerte, hogy a korábbi extenzív, exportvezérelt növekedési modell nem tartható fenn a megváltozott globális környezetben. Ennek megfelelően az új gazdasági modell az innovációra, a technológiai önellátásra, valamint a belső fogyasztás ösztönzésére próbálta helyezni a hangsúlyt.¹⁶ Ezt a törekvést kiegészítette a kettős körforgás (*dual circulation*) stratégiája is, amely a külső függőségek csökkentésével párhuzamosan egy autonóm, belső piac által vezérelt gazdasági struktúrát próbál kialakítani.¹⁷ A stratégia célja egyben a technológiai szuverenitás megerősítése is volt, különös tekintettel a high-tech szektorokra (például a félvezetőipar, a mesterséges intelligencia vagy az űripar), amely egyben válasz is kívánt lenni az Egyesült Államok technológiai exportkorlátozásaira – például az *Entity List*-re való felkerülésre (Huawei, SMIC, stb.).¹⁸ A technológiai önállóság igénye – legalábbis egyes kulcsterületen – azonban szintén nem új keletű, már a „*Made in China 2025*” célkitűzései között is szerepelt.¹⁹

Az önellátás biztosítása érdekében Kína jelentős stratégiai készleteket halmozott fel – elsősorban élelmiszerekből és nyersanyagokból. A Kínai Nemzeti Élelmiszer- és Stratégiai Tartalékalap (CNGOIC) becslések szerint 2022 végére a világ kukorica-, búza- és rizskészleteinek 50–65 százalékát birtokolta.²⁰

A külső környezet újratervezése szorosan kapcsolódott az Övezet és Út Kezdeményezéshez (*Belt and Road Initiative – BRI*), amelyet Xi Jinping 2013-ban indított útjára. A kezdeményezés eredetileg a szomszédos országokkal való összeköttetés fejlesztésére irányult, azonban a Trump-féle kereskedelmi háború (2018–2019) hatására a BRI egyre inkább a Globális Délre fókuszált. Ennek következtében Kína önmagát

¹⁵ CHINA DAILY: [Full text: Joint Statement on China-US Economic and Trade Meeting in Geneva](#). *chinadaily.com.cn*, 2025.05.12. [online, 2025.05.15.]; HULD, Arendse: [US and China Cut Reciprocal Tariffs to 10% in 90-Day Reprieve – Highlights from US-China Trade Talks](#). *china-briefing.com*, 2025.05.14. [online, 2025.05.15.]

¹⁶ XINHUA: [Economic Watch: A new epic -- Chinese economy in 2020s](#). *xinhuanet.com*, 2020.01.19. [online, 2025.05.15.]

¹⁷ GARCIA HERRERO, Alicia: [What is behind China's dual circulation strategy](#). *bruegel.org*, 2021. [online, 2025.05.15.]

¹⁸ Az Entity List egy olyan lista az Egyesült Államok Kereskedelmi Minisztériumától, melyre olyan cégeket, szervezeteket, vagy éppen személyeket helyeznek, amelyek veszélyeztetik az ország külpolitikai vagy nemzetbiztonsági érdekeit. A Huawei például szerepel ezen a listán, az ezen entitásokkal való kereskedelem pedig külön engedélyhez kötött.

¹⁹ WÜBBEKE, Jost – MEISSNER, Mirjam – ZENGLEIN, Max J. – IVES, Jaqueline – CONRAD, Björn: *Made in China 2025*. *Mercator Institute for China Studies, Papers on China*, No. 2, 2016, p. 4. [online, 2025.05.15.]

²⁰ THE WATCHERS: [China is stockpiling food at historically high levels](#). *watchers.news*, 2022.01.14. [online, 2025.05.15.]

A társadalmi ellenállóképesség erősítése szintén jelentős hangsúlyt kapott. A kínai kormány kommunikációjában egyre hangsúlyosabbá vált az „olyan nagy változás, amely egy évszázadban egyszer fordul elő” való felkészülés narratívája.²⁴ Ennek jegyében a kollektív történelmi emlékezetre (például az ópium háborúkra) hivatkozva kitartásra és áldozatvállalásra ösztönözte a társadalmat, miközben hangsúlyozta, hogy Kína ma már képes szilárdan ellenállni a külső nyomásnak. Végül a társadalmi szerkezet egyes speciális tulajdonságai is segítették Kínát ebben a folyamatban. Az egyik ilyen a lakóhely-regisztrációs rendszer (*hukou*), amely stabilizáló szerepet játszott: a városi szegényebb rétegek vidékre való visszatérésével mérsékelhetőek voltak a társadalmi feszültségek.²⁵ A másik tényező a lakosság magas megtakarítási rátája. Az Egyesült Államokban a belső fogyasztás a GDP majdnem 70 százalékát teszi ki, és a háztartások kevesebb mint 10 centet takarítanak meg minden keresett dollárból, addig Kínában a háztartások a jövedelmük egyharmadát teljesen megtakarítják.²⁶ Normál körülmények között a lakossági fogyasztás mérséklődése hátrányosan hat a gazdaságra, azonban egy kereskedelmi vagy geopolitikai konfliktus idején komoly tartalékot és alkalmazkodóképességet biztosít, lehetővé téve a kormány számára a keményebb ellenállást az amerikai nyomással szemben.

Kína egy, a kínai-amerikai gazdasági kapcsolatokról szóló fehér könyvvel²⁷, a viszonyossági vámokra direkt reagáló viszont-vámokkal és multilaterális megoldások keresésével válaszolt az elmúlt hónapok amerikai gazdasági lépéseire. Ahogy a Kínai Külügyminisztérium szóvivője, Lin Jian fogalmazott, „ha az Egyesült Államok figyelmen kívül hagyja mindkét ország és a nemzetközi közösség érdekeit, és ragaszkodik a vámháborúhoz és a kereskedelmi háborúhoz, Kína a végsőig harcolni fog”.²⁸ A dokumentumban lefektetett alapelveket követve Kína válaszlépései három fő stratégiai irány mentén rendeződtek:

²⁸ GAN, Nectar: [‘China vows ‘resolute and effective measures’ after Trump’s 104% tariffs take effect’](#). *CNN.com*, 2025.04.09. [online, 2025.05.04.]

- Kína egyik elsődleges célja a belső kereslet növelése volt, amely ellensúlyozhatta az exportpiacok visszaesését. A belső fogyasztás növelése, ahogy fent érintettük, régóta kiemelt cél, egyúttal strukturális kihívás is, amelyet tovább nehezített a COVID-19 világjárvány és az ingatlanszektor válsága.²⁹ Li Qiang miniszterelnök a vámháború eszkalálódását követően hangsúlyozta, hogy növelni kell a hazai keresletet és bővíteni a belső forgalmat. Ennek érdekében a kínai kormány kuponprogramokat indított, amelyek segítették a háztartásokat például járművek és elektronikai eszközök lecserélésében.³⁰ A Kínai Központi Bank emellett kamatcsökkentésekről döntött, hogy növelje a likviditást, ezzel is támogatva a gazdaság alkalmazkodóképességét.³¹ Fontos ugyanakkor kiemelni, hogy ezek a lépések rövid távon nem tudják teljes mértékben pótolni az elvesztett külső keresletet.
- További stratégia volt az amerikai vámok viszonzása is – az első Trump-adminisztráció alatt látott lépésekhez hasonlóan – célzott iparágakkal, szektorokkal és államokkal szemben. A háború eszkalálódása ugyanakkor komolyabb lépésekre is sarkallta Pekinget, így például betiltották hét olyan közepes és nehéz ritkaföldfém exportját³², amelyek elengedhetetlenek az autó-, védelmi- és űripar számára – és tekintve, hogy a földfémek piacán belül a termelés 90 százaléka Kínához köthető, Washington komoly kihívásokkal nézett szembe. A kereskedelem volumenének pontos visszaeséről ugyan még nincs teljes körű adat, de az ellátási láncok megszakadása és a függőség alternatív beszerzési forrásoktól való nehézsége az amerikai gazdaság több szegmensében is komoly kihívásokat okozott.³³
- A hazai fogyasztás bővítésével és a válaszként adott vámok létrehozásával párhuzamosan Kína olyan multilaterális megoldásokban is érdekeltté vált, melyek egyrészt diverzifikálhatják exportpiacait, képesek lehetnek megvédeni az országot a vámok fegyverként történő használatától és egyúttal azt is garantálhatják, hogy a kínai, elsősorban az export-tilalommal sújtott termékek nem jutnak el más módon az Egyesült Államokba. A diverzifikálás lehetőség adhat arra, hogy az exporttevékenységet átcsatornázva, az Egyesült Államok piacára szánt termékekkel egyéb piacokat érjének el, és ne kelljen a kínai gyáraknak bezárnia. Számítások szerint az amerikai piac teljes kiesése a GDP három százalékát és körülbelül 10-20 millió állást veszélyeztetne.³⁴ A félelem, hogy az Egyesült Államok a viszonzási vámok csökkentéséért cserébe esetleg azt várná el egyéb országoktól, hogy Kínával szemben lépjenek fel, vezessenek be vámokat, nem véletlen, hogy mint látni fogjuk, a kínai diplomáciai lépések alapvető eleme a piactudomány eddig létező normáinak a megvédése is. Végül, például a ritkaföldfémek kapcsán Kína abban is érdekelt, hogy az export-tilalmat Washington ne tudja megkerülni egyéb országokon keresztül. A kínai lépések a régióban és az Európai Unió irányába is kiemelendők:³⁵ egyrészt tovább folytatódott a trilaterális kelet-ázsiai egyeztetés Kína, Japán és Dél-Korea között 2025 március végén, öt év után fókuszálva ismét a gazdasági

²⁹ A kínai ingatlanszektor a 2020-as évek elejére akut kihívásává vált a kínai gazdaságnak, tömegesen mentek csődbe a jelentős ingatlancégek a túlzott adósságfelhalmozás és spekulatív beruházások miatt, a hitelből finanszírozott növekedés (*borrow to grow*) üzleti modell bukásával. Mindez a befektetői, állampolgári bizalmat is megrendítette.

³⁰ Xinhua: [Chinese premier stresses greater efforts to boost consumption](#), Xinhua, 2025.04.15. [online, 2025.05.04.]

³¹ FENG, Rebecca: [China Lowers Rates and Makes Bank Lending Easier in Response to Tariffs](#). *wsj.com*, 2025.05.07. [online, 2025.05.07.]

³² Reuters: [China hits back at US tariffs with export controls on key rare earths](#). *Reuters.com*, 2025.04.04. [online, 2025.05.04.]

³³ CNBC: [How China's exporters are scrambling to mitigate the impact of punishing U.S. tariffs](#). *cnbc.com*, 2025.04.11. [online, 2025.05.04.]

³⁴ CNBC: [How China's exporters are scrambling to mitigate the impact of punishing U.S. tariffs](#). *cnbc.com*, 2025.04.11. [online, 2025.05.04.]

³⁵ A John Lukacs Intézet elemzését az EU-Kína közeledésről lásd: ESZTERHAI, Viktor – VÖRÖS, Zoltán: [Az EU-Kína enyhülés: Stratégiai fordulat vagy csak visszatérés a pragmatizmushoz?](#) Világrend elemzések, 2025/4. [online, 2025.05.12.]

kérdésekre. A lépést egyértelműen az Egyesült Államok vámjai indokolták, és a felek többször is kiemelték, hogy közösen dolgoznak tovább a szabadkereskedelmi övezetért a Regionális Átfogó Gazdasági Partnerségen (*Regional Comprehensive Economic Partnership, RCEP*) belül, és hogy kiszámítható kereskedelmi és beruházási környezetben érdekeltek.³⁶ A kínai elnök Xi Jinping aztán délkelet-ázsiai túrája keretében ellátogatott Vietnámba, Kambodzsába és Malajziába, hogy számtalan bilaterális megállapodás mellett a felelős Kína képet erősítve a kiszámítható partnerséget állítsa szembe Washington kiszámíthatatlan, bizonytalan politikájával.³⁷ A cél minden esetben annak biztosítása, hogy Kína biztonságban tudja fő exportpiacait, egyúttal akár a kereskedelmi kapcsolatok bővítésére is képes legyen. Délkelet-Ázsiában Xi látogatása olyan „kétoldalú megállapodásokat eredményezett – 45-öt Vietnámmal, 31-et Malajziával és 37-et Kambodzsával – amelyek a kereskedelmet, ellátási láncokat, infrastruktúrát, digitális technológiát, mezőgazdaságot, zöld növekedést és mesterséges intelligenciát ölelik fel”. Ezzel párhuzamosan Kína igyekezett azt a képet erősíteni, hogy stabil és megbízható partnerként jelenik meg, szemben Washington változékony és konfrontatív megközelítésével.³⁸

A kínai válaszstratégiák komplexitása jól mutatja, hogy Peking felkészültnek érezte magát egy elhúzódó kereskedelmi konfliktusra. Kína tudatában volt annak, hogy a globális kereskedelembe betöltött szerepe, a globális értékláncokon belüli kritikus fontossága miatt képes ellenállni az Washingtonnal. Az amerikai kormányzatot nem önmagában a kínai ellenállás lepte meg, arra számítani lehetett a korábbi vám-döntések alapján, sokkal inkább annak intenzitása, a vámháború melletti eltökéltség, az a határozottság, amelylyel Peking lényegében berendezkedett egy elhúzódó konfliktusra voltak azok a tényezők, melyek váratlanul érthették az adminisztrációt. Az amerikai elnök úgy fogalmazott: „Nekünk nem kell szerződéseket aláírnunk... nekik kell velünk szerződéseket aláírniuk. Azt akarják, hogy részesedjenek a piacunkból. Minket nem érdekel az ő piacuk”.³⁹ Ezen elvárás ellenére pedig Peking nemhogy nem hajolt meg az amerikai kormány akaratának, de lépései hozzájárulhattak ahhoz, hogy más gazdasági hatalmak – így az EU, Japán és India – tárgyalási pozíciója megerősödjön az Egyesült Államokkal szemben.

6. Összegzés

Az „Amerikai Felszabadulás Napja” keretében az Egyesült Államok adminisztrációja a nemzetközi kereskedelmi szabályok egyoldalú átalakítását tűzte ki célul. Kína azonban elutasította, hogy az Egyesült Államok ezeket az új szabályokat erőpozícióból kívánja érvényesíteni. Bár Washington minden bizonnyal számított Peking ellenállására, Kína jelentős exportfüggősége miatt abban bízott, hogy a vámok irracionális mértékű emelése látványos visszalépésre készíti a kínai politikai vezetést. Kína azonban – felkészültségének, stratégiai válaszainak és világgazdasági súlyának köszönhetően – ellenállóbbnak bizonyult a veszteségekkel szemben, mint azt Washington feltételezte. A gyorsan elmélyülő kereskedelmi háború politikai következményei – például az áruházak kiürülésének rémképe –, valamint az a tény, hogy az amerikai lépések megrendítették a dollárba vetett nemzetközi bizalmat, végül arra kényszerítették az Egyesült Államokat, hogy visszalépjen a további eszkalációtól.

³⁶ DW: [China, Japan and South Korea to strengthen free trade](#). *dw.com*, 2025.03.30. [online, 2025.05.04.]

³⁷ DUNG, Phan Xuan - GIANG, Nguyen Khac: [Xi's Southeast Asia Tour: China Needs More Than a Charm Offensive](#). *Fulcrum*, 2025.04.23. [online, 2025.05.04.]

³⁸ DUNG, Phan Xuan - GIANG, Nguyen Khac: [Xi's Southeast Asia Tour: China Needs More Than a Charm Offensive](#). *Fulcrum*, 2025.04.23. [online, 2025.05.04.]

³⁹ DOHERTY, Erin: [Politics Trump downplays tariff talks: 'We don't have to sign deals'](#). *cnn.com*, 2025.05.06. [online, 2025.05.06.]

Ha az amerikai kormány nem cselekedett volna időben, a gazdasági problémák súlyos belpolitikai válsággá fejlődhettek volna, miközben nyíltan megkérdőjeleződött volna az Egyesült Államok világgazdasági vezető szerepe – beleértve pénzügyi stabilitását és az amerikai államkötvények iránti nemzetközi bizalmat is. A Trump-adminisztrációnak gyakorlatilag nem maradt más választása, mint nyitottságot mutatni a kompromisszumra. Kína alábecsült ellenálló képessége miatt az amerikai lépés stratégiai hibává vált.

Az erőviszonyok nyilvánvalóvá váló átalakulása előrevetíti, hogy ha sor is kerül egy átfogó kereskedelmi megállapodásra (a 2020 januári mintájára) az amerikai és a kínai fél között, annak feltételeit már első-sorban Kína fogja meghatározni. Annál is inkább, mert Peking nincs időszűkében, hiszen a kínai vezetésnek nem kell félidős választásokkal kalkulálnia, mint az amerikai kormánynak.

A rövid vámháború tehát világosan rávilágított arra, hogy a korábbi hegemon pozíciója megingott: az Egyesült Államok többé nem képes korábbi szerepében formálni a globális szabályokat. Mivel Washington döntése nemcsak bizonytalanságot idézett elő a világgazdaságban, hanem megingatta a saját maga által uralt pénzügyi rendszerekbe vetett hitet is, a nemzetközi szereplők egyre hajlandóbbak alternatívákban gondolkodni. Mindezek következtében az Egyesült Államok pénzügyi és intézményi szerepe gyorsabban erodálódhat, mint azt korábban feltételezni lehetett volna.

Fontos ugyanakkor hangsúlyozni, hogy Kína nem nyerte meg a nagyhatalmi versenyt az Egyesült Államokkal szemben, csupán egy taktikai részsikert ért el. Bár Peking stabilitása az Egyesült Államokhoz képest időnként meggyőzőnek tűnhet, hitelességét továbbra is korlátozzák a külpolitikai viták sokasága és a kínai pénzügyi rendszer strukturális gyengeségei.

Ha azonban Kína képes lesz kihasználni a kereskedelmi háború által teremtett kényszerítő körülményeket – különösen a lakossági fogyasztás ösztönzésén és olyan mélyreható belső reformokon keresztül, mint a nyugdíjrendszer, az egészségügy és a hukou-reform –, akkor valóban a világgazdaság gravitációs középpontjává válhat. Jelenleg a kínai kormány elsősorban az exportkiesésből fakadó problémák enyhítésére fókuszál, miközben a mélyebb társadalmi reformok végrehajtásához még nem rendelkezik elegendő intézményi kapacitással vagy politikai akaráttal.

A kereskedelmi háború jelen szakaszából az Egyesült Államok kétféle tanulságot vonhat le: az egyik lehetőség, hogy saját belső megerősödésének érdekében belátja, hogy egy új típusú keretmegállapodásra van szükség Kínával, mert a konfliktus Kínával aláássa a belső megújulását. A másik út, hogy Washington egy koherensebb, stratégiaileg megalapozott megközelítéssel próbálja meg Kína felemelkedését lassítani és globális befolyását korlátozni. Ez az út azonban jóval kockázatosabb, és ahogy a kereskedelmi háború kimenetele is mutatja, korántsem garantált a siker.

John Lukacs Világrend Elemzések 2025/6

A John Lukacs Világrend Elemzések sorozat a globális politikai és gazdasági rend átalakulásával kapcsolatos legfontosabb kérdéseket tárgyalja. A sorozat célja, hogy tudományos igénnyel megírt elemzéseken keresztül hozzájáruljon a világrend változásáról folytatott diskurzushoz, és feltárja a nemzetközi kapcsolatokban zajló dinamikákat. Az elemzések a nagyhatalmi versengést, a globális politikai struktúrák átalakulását, valamint a 21. századi világpolitikai tájat formáló kulcsszereplők külpolitikáját elemzik.

A sorozatot a John Lukacs Intézet keretében működő Amerika Kutatási Program és a Kína és Indopacifikus Régió Kutatási Program közösen szerkeszti. A sorozat szerzői elsősorban az Intézet kutatói, kutatócsoportjaink tagjai, de külsős szakértők is részt vehetnek, akik a tudományos követelmények betartásával kívánják kifejezni véleményüket. Az elemzések angol és magyar nyelven egyaránt elérhetőek, és céljuk, hogy a tudományos közösség, a döntéshozók, valamint a szélesebb közönség számára is értékes és hasznos betekintést nyújtsanak a világrend változásába.

Kiadó:

John Lukacs Intézet
Eötvös József Kutatóközpont
Nemzeti Köszolgálati Egyetem

Szerkesztők:

Csizmazia Gábor, Eszterhai Viktor, Tárnok Balázs

Szakmai lektor:

Csizmazia Gábor, Tárnok Balázs

© Szerző(k)

A kiadó elérhetősége:

1441 Budapest, Pf. 60.
Tel: 00 36 1 432-9000
E-mail: jli@uni-nke.hu